

Resum de Polítiques Europees

Polítiques de suport a la interseccionalitat en l'educació superior

*Avançant cap a una educació superior
interseccional a Europa*

Nom del projecte InterHEd. Intersectionality in Higher Education

Codi del projecte 2023-1-ES01-KA220-HED-000160620

Finançament Cofinançat pel programa Erasmus+ KA220 en Educació Superior

Responsable del resultat Technische Universität Dortmund

Contribucions Universitat de Vic - Universitat Central de Catalunya i
Uniwersytet Jagielloński

Any de publicació 2026

Aquest resultat forma part de InterHEd, un projecte Erasmus+ que té com a objectiu avançar cap a institucions d'educació superior més inclusives i diverses mitjançant la promoció de la transversalitat de la interseccionalitat en la docència universitària.

Aquest projecte ha estat finançat amb el suport de la Comissió Europea. Aquesta publicació reflecteix únicament les opinions de les universitats autores, i la Comissió no es responsabilitza de l'ús que es pugui fer de la informació continguda en la mateixa.

Consorti

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC)

Gloria García-Romeral (Investigadora principal, coordinadora del projecte)

Technische Universität Dortmund

Liudvika Leisyte (Investigadora principal)

Uniwersytet Jagielloński

Marta Warat (Investigadora principal)

Co-funded by
the European Union

InterHEd. Intersectionality in Higher Education

in : /interhed

✉ : gloria.garciaromeral@uvic.cat

Índex

RESUM DE LES RECOMANACIONS	4
1. INTRODUCCIÓ	6
2. METODOLOGIA	7
3. RECOMANACIONS POLÍTiques	8
3.1. EN L'ÀMBIT EUROPEU	8
3.2. EN L'ÀMBIT NACIONAL	9
3.3. EN L'ÀMBIT INSTITUCIONAL	12

RESUM DE LES RECOMANACIONS

Aquest resum de polítiques presenta els principals missatges claus derivats de les activitats de producció i difusió de coneixement desenvolupades en el marc del projecte Erasmus+ *Intersectionality in Higher Education (InterHEd)* (2023-1-ES01-KA220-HED-000160620) en els àmbits europeu, nacional, regional i institucional. El document destaca les recomanacions clau per reforçar la interseccionalitat en l'educació superior.

En l'àmbit europeu:

- La Comissió Europea, en col·laboració amb el Grup de Seguiment de Bolonya i els Estats membres, hauria d'incorporar la interseccionalitat com a principi fonamental de les polítiques d'educació superior. En aquest marc de col·laboració, s'hauria d'integrar la interseccionalitat en els requisits d'Erasmus+ i dels Plans d'Igualtat de Gènere, proporcionar suport financer específic per al disseny i l'avaluació de la formació inclusiva del professorat i de les pràctiques docents en l'educació superior, i reconèixer l'excel·lència docent en l'educació superior mitjançant premis a escala de la UE, per tal d'impulsar una implementació coherent d'una educació superior equitativa i inclusiva arreu d'Europa.

En l'àmbit nacional:

- Incorporar la interseccionalitat en els instruments de política d'educació superior nacionals i regionals.

Els governs nacionals i regionals haurien de fer de la interseccionalitat un component explícit i mesurable de les polítiques, de la legislació i dels acords institucionals en matèria d'educació superior, integrant-la en els marcs d'igualtat, diversitat i inclusió, i així promoure enfocaments sistèmics per abordar les desigualtats estructurals i garantir una implementació coherent en totes les institucions d'educació superior.

- Reforçar la garantia de la qualitat, el seguiment i el reconeixement de la interseccionalitat.

Els marcs nacionals de garantia de la qualitat i d'avaluació universitària haurien d'incorporar una perspectiva interseccional mitjançant l'avaluació dels plans docents, la docència, els entorns d'aprenentatge i les experiències de l'alumnat a partir de múltiples

dimensions de desigualtat. Els sistemes d'avaluació i promoció acadèmica també haurien de reconèixer i valorar la docència inclusiva i interseccional, juntament amb l'excel·lència en la recerca.

- Invertir en el desenvolupament de capacitats i en finançament per promoure la interseccionalitat en la docència i l'aprenentatge en les institucions d'educació superior. Els governs nacionals i regionals haurien de proporcionar finançament i infraestructures de manera sostinguda per donar suport a una docència i un aprenentatge interseccionals, facilitar la col·laboració i l'intercanvi de coneixements mitjançant fòrums i xarxes nacionals que involucrin diversos agents, i invertir en capacitat institucional per dissenyar, implementar i avaluar pràctiques educatives inclusives.

En l'àmbit institucional:

- Incorporar la interseccionalitat en l'estratègia, la governança i la garantia de la qualitat de les institucions.

Les universitats haurien de fer de la interseccionalitat un principi fonamental de la docència i l'aprenentatge, integrant-la en les estratègies institucionals, les estructures de governança, els currículums, l'avaluació dels programes i els processos de garantia de la qualitat. Això requereix responsabilitats clares, una implementació coordinada, recursos humans i financers específics i incentius institucionals per garantir que la inclusió s'incorpori de manera sistemàtica, en lloc de dependre del compromís individual.

- Reforçar la docència inclusiva mitjançant el desenvolupament de capacitats, entorns d'aprenentatge favorables i la millora contínua.

Les universitats haurien de proporcionar al personal formació, comunitats de pràctica i suport pràctic, alhora que revisen sistemàticament els currículums, els mètodes docents, l'avaluació i els entorns d'aprenentatge físics i digitals per eliminar barreres i supòsits implícits. La recerca i el seguiment continuats, juntament amb mecanismes de suport transparents, haurien d'orientar la millora contínua, garantint una participació equitativa, l'accessibilitat i un sentiment de pertinença més fort per a tot l'alumnat.

1. INTRODUCCIÓ

InterHEd té com a objectiu promoure unes institucions d'educació superior més inclusives i diverses mitjançant la incorporació transversal de la interseccionalitat en la docència en l'educació superior. Les entitats sòcies del projecte comparteixen una concepció de la interseccionalitat com un procés obert i situat, que permet anar més enllà d'enfocaments superficials o purament discursius per avançar cap a canvis significatius en les pràctiques docents. El projecte s'ha centrat en la pràctica reflexiva del professorat com a element per afavorir la transformació pedagògica i en els processos participatius amb l'alumnat en el disseny i la revisió de les pràctiques docents. Finalment, el projecte reconeix que la innovació i el canvi en els enfocaments i les pràctiques pedagògiques també depenen en gran mesura de les condicions del marc institucional.

Els tallers i les formacions amb l'alumnat mostren que les desigualtats estan integrades en la vida universitària quotidiana, en lloc de constituir incidents aïllats. En els sistemes d'educació superior d'Espanya, Alemanya i Polònia, l'alumnat va identificar barreres recurrents relacionades amb la participació, l'accés desigual als recursos i al suport, el sentiment de no pertinença i la invisibilització de la diversitat d'experiències i identitats. Aquestes experiències es van descriure de manera consistent com a interseccionals. A Polònia, la precarietat econòmica s'entrecruava amb la discapacitat, l'origen rural o urbà, la neurodivergència, la identitat de gènere, la classe social i la cultura. A Espanya, l'alumnat va destacar interseccions relacionades amb el gènere, l'estatus social, la ruralitat, l'origen, la diversitat cultural i religiosa, la llengua, les responsabilitats de cura, la situació econòmica, la salut mental i la neurodivergència. A Alemanya, les desigualtats estaven vinculades al fet de ser la primera generació de la família que accedeix a la universitat, el context socioeconòmic, la llengua, la cultura, les experiències de l'alumnat internacional, la salut, les limitacions de temps i la inseguretat econòmica.

L'alumnat també va identificar barreres en els entorns d'aprenentatge, com ara aules amb una sobreestimulació excessiva per a l'alumnat neurodivergent, una accessibilitat física limitada, un suport insuficient per a l'alumnat amb discapacitats sensorials, limitacions tecnològiques i la manca d'espais inclusius. L'alumnat internacional i pertanyent a grups minoritaris sovint va manifestar sentir-se desvinculat de la comunitat universitària en el seu conjunt. Alhora, els tallers i les formacions amb el professorat van mostrar que el disseny curricular, les pràctiques docents i l'avaluació sovint reproduïen

l'exclusió a través de supòsits culturals, lingüístics i epistèmics implícits. Tot i que el professorat va expressar un ferm compromís amb la inclusió, també va assenyalar que la rigidesa dels currículums, els resultats d'aprenentatge preestablerts, els recursos limitats i els requisits institucionals restringien la seva capacitat per respondre a les diverses necessitats de l'alumnat. Les persones participants en la formació del professorat també van assenyalar que els mètodes d'avaluació convencionals i l'expansió de la docència en línia i híbrida poden afectar de manera desproporcionadament negativa l'alumnat que experimenta discriminacions interseccionals.

Tal com estava previst, el projecte ha generat un conjunt de resultats que contribueixen a reforçar una pràctica reflexiva i inclusiva, que utilitza la interseccionalitat com a element integrador del currículum, la pedagogia, els entorns d'aprenentatge i l'avaluació. Aquests resultats es poden consultar aquí:

<https://mon.uvic.cat/interhed/ca/activitats-i-resultats/>

A més a més de les publicacions del projecte, els resultats també es van publicar en un número especial d'accés obert de *Social Inclusion*, coeditat per L. Leišytė, R. Deem i I. Načinović Braje. El pòster d'InterHEd elaborat per l'equip alemany del projecte va obtenir el segon premi en el concurs *Global Gallery* de la TU Dortmund University l'any 2024, que reconeix projectes internacionals innovadors i d'impacte.

2. METODOLOGIA

El projecte va emprar mètodes qualitatius i participatius de recollida de dades, incloent-hi tallers amb alumnat i professorat de diverses disciplines de les tres universitats implicades en el projecte, formacions adreçades al personal acadèmic i a l'alumnat, així com un treball estret i participatiu amb personal investigador en les primeres etapes de la carrera professional. Les disciplines representades inclouen: Biologia, Comunicació Audiovisual, Periodisme, Educació Infantil, Educació Primària, Educació Social, Empresa i Economia, Enginyeria, Sociologia, Estudis de Gènere, i Traducció i Interpretació. L'estudi es va centrar en els entorns d'aprenentatge, el disseny curricular, la pedagogia i l'avaluació com a elements fonamentals de les pràctiques docents en l'educació superior.

Els resultats es van validar mitjançant tres esdeveniments nacionals amb els actors implicats, formacions internes per al desenvolupament de capacitats, la conferència final del projecte, així com seminaris web i reunions amb actors rellevants dels contextos nacionals, que es van celebrar entre març i setembre de 2026 i van reunir més de 200 persones participants, incloent-hi professorat universitari, alumnat, personal d'administració, càrrecs de gestió universitària, com ara deganats i vicerectorats, personal investigador i altres agents implicats. A més, els resultats es van presentar en conferències europees (per exemple, ECER 2026, EAIR 2026 i Scuola Democratica 2026) així com en conferències on les investigadores del projecte han estat convidades (per exemple, a New York University).

3. RECOMANACIONS POLÍTIQUES

A partir dels principals resultats del projecte, es va elaborar un conjunt de recomanacions en els àmbits europeu, nacional, regional i institucional. Les recomanacions nacionals, regionals i institucionals s'han desenvolupat específicament per a cadascun dels contextos d'educació superior estudiats i per a cadascuna de les universitats participants.

3.1. EN L'ÀMBIT EUROPEU

- La Comissió Europea (especialment la Direcció General d'Educació, Joventut, Esport i Cultura, DG EAC per les sigles en anglès), en cooperació amb el Grup de Seguiment de Bolonya, hauria de desenvolupar eines d'avaluació i mecanismes de rendició de comptes que permetin identificar com múltiples dimensions, com ara l'origen ètnic, la classe social, el gènere, la discapacitat i la sexualitat, interactuen i condicionen l'accés, la participació, la permanència i els resultats en l'educació superior, per tal de garantir una implementació més coherent de la Dimensió Social del Procés de Bolonya entre els Estats membres.
- Els programes europeus de finançament, com Erasmus+, haurien d'abordar les desigualtats i incloure la interseccionalitat de manera més explícita com a criteri de qualitat en els projectes relacionats amb la docència i l'aprenentatge en

l'educació superior. Això contribuiria a garantir que els projectes no només facin referència a la diversitat en termes generals, sinó que també tinguin en compte com les barreres estructurals afecten de manera diferent l'alumnat i el personal docent.

- Els Plans d'Igualtat de Gènere (GEP, per les sigles en anglès) haurien d'incorporar la interseccionalitat en els diferents àmbits de l'educació superior, ampliant els seus requisits per incloure-la explícitament en el currículum, l'avaluació, els entorns d'aprenentatge i l'ecosistema docent en un sentit més ampli.
- Establir un Premi a la Docència Interseccional en l'educació superior i vincular-lo a formes de reconeixement, com ara incentius similars als del Premi de la UE per a Campions de la Igualtat de Gènere (*EU Award for Gender Equality Champions*), gestionat per l'Agència Executiva Europea de Recerca (REA, per les sigles en anglès).
- Proporcionar recursos financers per dissenyar, implementar, fer el seguiment i avaluar programes docents que integrin la interseccionalitat.

3.2. EN L'ÀMBIT NACIONAL

ESTAT ESPANYOL

Al Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades:

- Les Unitats d'Igualtat i Diversitat (UID), establertes segons la Llei orgànica 2/2023 del Sistema universitari (LOSU 2023), haurien d'integrar sistemàticament una perspectiva interseccional en els seus mandats, funcions i pràctiques, per tal de garantir de manera efectiva la no-discriminació i la igualtat de tracte davant de discriminacions interseccionals.
- El Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades hauria de promoure l'adopció d'enfocaments interseccionals integrals a les institucions d'educació superior, i així superar les polítiques de diversitat fragmentades i orientades exclusivament cap al compliment normatiu. Això permetria avançar cap a estratègies sistèmiques que abordin les desigualtats estructurals i les relacions de poder.

- El Ministerio de Ciencia, Innovación y Universidades hauria de garantir que la implementació de la interseccionalitat sigui objecte d'un seguiment sistemàtic en el marc dels mecanismes d'avaluació i seguiment previstos, mitjançant la incorporació d'indicadors específics que avaluin com s'aborden les desigualtats estructurals i superposades en les institucions d'educació superior.

A les diferents autoritats catalanes¹:

- El Govern de Catalunya hauria de garantir que el departament competent en matèria d'universitats i recerca disposi de recursos humans, financers i tècnics suficients per donar suport a la implementació efectiva del Pla d'Inclusió i Diversitat a les Universitats Catalanes (PIDUC) de 2024, que incorpora una perspectiva interseccional.
- El departament competent en matèria d'universitats i recerca hauria d'establir mecanismes sòlids de seguiment i avaluació que permetin valorar com s'implementa la interseccionalitat en el PIDUC i en l'Estratègia d'Igualtat de Gènere en la Ciència, i promoure així una comprensió estructural de les desigualtats que vagi més enllà d'enfocaments exclusivament additius.
- L'Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya (AQU Catalunya) hauria d'integrar criteris interseccionals en els processos de garantia de la qualitat i acreditació, incloent-hi l'avaluació de les titulacions, els currículums i les institucions d'educació superior.
- El Govern de Catalunya i els organismes competents en la governança de l'educació superior haurien d'ampliar el reconeixement de les diferents dimensions de desigualtat, incorporant altres categories sovint invisibilitzades, com ara la classe social, per tal de superar les jerarquies implícites en la prioritització de les desigualtats.

¹ L'àmbit regional s'ha inclòs en aquest cas ja que les competències en matèria d'educació i del sistema universitari estan descentralitzades i corresponen a les autoritats regionals.

ALEMANYA

- Les polítiques d'educació superior dels estats federats i els acords en matèria d'educació superior entre els ministeris i les universitats d'Alemanya haurien d'integrar la interseccionalitat en les regulacions existents d'educació superior relatives a la igualtat, la diversitat i la docència inclusiva en l'educació superior.
- Els marcs de garantia de la qualitat de les agències de garantia de la qualitat i acreditació d'Alemanya haurien d'encoratjar els programes d'estudis a reflexionar sobre com el pla docent, els mètodes docents i les pràctiques d'avaluació aborden la diversitat i les desigualtats interseccionals.
- Els programes federals alemanys de finançament de projectes d'educació superior haurien de proporcionar suport específic per a projectes de docència i aprenentatge interseccionals.
- Les eines de seguiment de l'educació superior en l'àmbit federal haurien de facilitar l'anàlisi de les experiències de l'alumnat des d'una perspectiva interseccional, en lloc de fer-ho a partir de categories de diversitat considerades de manera aïllada.

POLÒNIA

- Els programes nacionals de finançament coordinats pel Ministeri de Ciència i Educació Superior (per a les universitats) i pel Ministeri de Cultura i Patrimoni Nacional (responsable de les acadèmies d'arts) haurien d'assignar recursos específics a iniciatives de docència i aprenentatge interseccionals, incloent-hi inversions en infraestructures acadèmiques (per exemple, residències universitàries i menjadors) per respondre a les necessitats dels diferents col·lectius d'alumnat i personal.
- La interseccionalitat s'hauria d'establir com un element explícit i clarament definit de l'estratègia i la normativa nacional polonesa en matèria d'educació superior, desenvolupat conjuntament pel Ministeri de Ciència i Educació Superior i el Ministeri de Cultura i Patrimoni Nacional, amb objectius mesurables i un sistema

nacional compartit d'indicadors que reculli dades sobre les necessitats de la comunitat acadèmica. Els instruments d'igualtat existents, com ara els Plans d'Igualtat de Gènere, poden constituir una de les vies per interpretar aquest marc, però l'estàndard en si mateix no hauria de dependre d'obligacions vinculades a projectes o al finançament de la UE.

- El Ministeri de Ciència i Educació Superior de Polònia, en col·laboració amb el Ministeri de Cultura i Patrimoni Nacional, hauria d'organitzar periòdicament conferències, reunions de treball i fòrums sobre la interseccionalitat en la docència, amb la participació de diversos agents, com ara professorat, alumnat i personal d'administració. Aquests fòrums haurien d'oferir un espai per presentar i debatre recerques recents, compartir bones pràctiques per integrar la interseccionalitat en les institucions del sector de l'educació superior i proporcionar orientacions pràctiques per a la seva implementació.
- Els marcs nacionals d'avaluació acadèmica de Polònia haurien de reconèixer formalment la docència inclusiva i interseccional, de manera que aquesta tasca sigui reconeguda i valorada al mateix nivell que la recerca, en lloc de continuar-hi subordinada.

3.3. EN L'ÀMBIT INSTITUCIONAL

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

- Integrar una perspectiva interseccional en el model de formació de la UVic-UCC, incorporant-la sistemàticament en el pla de formació contínua de la UVic-UCC ofert pel Centre d'Innovació i Formació en Educació (CIFE), en coordinació amb la Unitat d'Igualtat i Diversitat (UID), i incloent-la en els programes d'acollida per al professorat de nova incorporació.
- Introduir incentius institucionals per a una docència sensible a les desigualtats, incorporant criteris interseccionals en els sistemes d'avaluació de la docència i de garantia de la qualitat, sota la responsabilitat del Vicerectorat d'Ordenació Acadèmica.

- Promoure comunitats de pràctiques i d'innovació pedagògica, mitjançant la creació d'un grup transversal entre facultats per a la reflexió i la innovació en docència interseccional, partint de la xarxa existent de referents d'innovació i reforçant-la.
- Reforçar el compromís institucional amb la inclusió i la diversitat, i assignar els recursos humans, financers i organitzatius necessaris per implementar de manera efectiva el 4rt Pla d'Igualtat de la UVic-UCC i garantir que el Pla de Diversitat de la UVic-UCC avanci cap a una universitat estructuralment inclusiva.

Technische Universität Dortmund

- Incorporar la interseccionalitat en l'estratègia de docència i aprenentatge de la Technische Universität Dortmund. Establir responsabilitats clares, estructures de coordinació i recursos específics per garantir que la implementació sigui sistemàtica, s'estengui a tota la institució i no depengui d'iniciatives individuals.
- Integrar la interseccionalitat en la governança relacionada amb la docència. Fer de la interseccionalitat un principi rector en la presa de decisions, la garantia de la qualitat i les estructures de governança que configuren la docència i l'aprenentatge a tota la universitat.
- Incorporar la interseccionalitat en els currículums i l'avaluació dels programes. Garantir que la revisió dels programes i el desenvolupament curricular tinguin en compte sistemàticament com s'aborden les discriminacions interseccionals en els resultats d'aprenentatge, els continguts de les assignatures, els mètodes docents i les pràctiques d'avaluació.
- Aplicar un enfocament interseccional als entorns d'aprenentatge. Dissenyar, gestionar i millorar contínuament els entorns físics, digitals i socials d'aprenentatge per promoure un accés equitatiu, la participació, el sentiment de pertinença i el suport per a tot l'alumnat.

Uniwersytet Jagielloński

- Incorporar la interseccionalitat en l'estratègia i la governança institucionals.

Assignar recursos específics (financers, humans i organitzatius), responsabilitats clares i mecanismes de coordinació, de manera que la implementació sigui sistèmica, objecte de seguiment i sostenible, i no de manera simbòlica o puntual. Basar-se en les estructures universitàries existents (per exemple, el Departament de Seguretat i Igualtat de Tracte - Safe JU, el Centre d'Accessibilitat i el Centre de Suport Acadèmic), reforçar la cooperació entre aquestes estructures i ampliar la seva capacitat per avaluar la interseccionalitat dins dels seus àmbits de competència actuals.

- Reforçar les capacitats del personal mitjançant formació adaptada i recerca basada en l'evidència. Oferir formació específica de la institució sobre interseccionalitat al professorat, als equips de lideratge i gestió i al personal especialitzat, i investigar periòdicament les diverses necessitats i experiències de l'alumnat, el professorat, el personal investigador i el personal d'administració.
- Incorporar la interseccionalitat en la docència, el currículum i els entorns d'aprenentatge. Revisar els currículums, els materials docents, l'avaluació i els espais físics i digitals per eliminar barreres i supòsits implícits i garantir l'accessibilitat i el disseny inclusiu. Reconèixer aquesta tasca en l'assignació de la càrrega de treball i en l'avaluació del personal, i incloure la docència inclusiva com a criteri en els incentius de docència de la JU.
- Comunicar de manera clara a l'alumnat i al personal les adaptacions i els recursos de suport disponibles, i garantir així el compliment dels estàndards d'accessibilitat a la comunicació i a la informació. Presentar aquesta informació en les sessions d'acollida i incloure-la en el paquet informatiu adreçat a l'alumnat de primer curs. Proporcionar la mateixa informació a tot el personal mitjançant la formació d'acollida, sessions periòdiques d'actualització i els canals de comunicació de recursos humans.

**Co-funded by
the European Union**

2023-1-ES01-KA220-HED-000160620

in /interhed

 mon.uvic.cat/interhed/